

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 156/02

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 30. októbra 2002 predbežne prerokoval sťažnosť M. H., bytom B., zastúpenej advokátkou JUDr. I. R., K., ktorou namieta porušenie svojho práva na pomoc v hmotnej núdzi, ktorá je nevyhnutná na zabezpečenie základných životných podmienok, podľa čl. 39 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na primeranú životnú úroveň, zahrňujúceho dostatočnú výživu, šatstvo, byt, a na neustále zlepšenie životných podmienok podľa čl. 11 ods. 1 Medzinárodného paktu o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach rozhodnutím Okresného úradu v Rožňave, odboru sociálnych vecí, č. 00/09455 MJ zo 14. mája 2002 a rozhodnutím Krajského úradu v Košiciach, odboru sociálnych vecí, č. 2002/07880 z 19. júla 2002, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. H. o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky.

O d ô v o d n e n i e :

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 30. septembra 2002 doručená sťažnosť M. H., bytom B., (ďalej len „navrhovateľka“), zastúpenej advokátkou JUDr. I. R., K. Z obsahu sťažnosti vyplynulo, že navrhovateľke bola odňatá

a zastavená dávka sociálnej pomoci s účinnosťou od 1. februára 2002 na základe rozhodnutia Okresného úradu v Rožňave, odboru sociálnych vecí (ďalej len „okresný úrad“), č. 00/09455 MJ zo 14. mája 2002. K odňatiu a pozastaveniu dávky sociálnej pomoci došlo z toho dôvodu, že navrhovateľka a jej plnoleté nezaopatrené deti boli posudzované spoločne a príjmy takto spoločne posudzovaných osôb boli vyššie ako sumy životného minima, a to o sumu 325 Sk. Proti tomuto rozhodnutiu podala navrhovateľka odvolanie, v ktorom poukázala na to, že prostriedky, ktoré má jej rodina k dispozícii, sú všetky účelovo určené na výživu detí, a preto ona nedisponuje žiadnymi prostriedkami na svoju výživu. Krajský úrad v Košiciach, odbor sociálnych vecí (ďalej len „krajský úrad“), rozhodnutím č. 2002/07880 z 19. júla 2002 odvolanie zamietol. Navrhovateľka namietala porušenie práva na pomoc v hmotnej núdzi, ktorá je nevyhnutná na zabezpečenie základných životných podmienok, podľa čl. 39 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“).

Dňa 15. októbra 2002 bolo ústavnému súdu doručené doplnenie sťažnosti, v ktorom navrhovateľka uvádza, že rozhodnutiami, ktorými jej bola odňatá a zastavená dávka sociálnej pomoci, došlo k porušeniu nielen už uvedeného práva podľa čl. 39 ods. 2 ústavy, ale aj práva na primeranú životnú úroveň pre navrhovateľku a jej rodinu, zahrňujúceho dostatočnú výživu, šatstvo a byt, zakotvené v článku 11 ods. 1 Medzinárodného paktu o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach (ďalej len „medzinárodný pakt“). Nedostatkom týchto rozhodnutí podľa názoru navrhovateľky nie je zohľadnenie či nezohľadnenie úprav súm životného minima a či v dôsledku toho sú rozhodnutia aritmeticky správne alebo nie, ale neposkytnutie sociálnej pomoci s odôvodnením, že príjmy navrhovateľky a jej nezaopatrených detí, ktoré v skutočnosti tvoria len ich výživné od otca a rodinné prídavky určené na výživu a výchovu týchto detí, zbavujú štát povinnosti poskytnúť jej pomoc potrebnú na zabezpečenie jej životných potrieb.

Ďalej z obsahu doplneného podania vyplýva, že navrhovateľka si uvedomuje, že podľa § 53 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť nie je prípustná, ak

sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinné poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov. Navrhovateľka však poukazuje na to, že predmetom preskúmania uvedených rozhodnutí v zmysle zákona č. 195/1998 Z. z. o sociálnej pomoci v znení neskorších predpisov a príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku môže byť len zákonnosť týchto rozhodnutí. Zámerom doterajšej argumentácie zo strany navrhovateľky je poukázať na to, že aj keď sa príslušné orgány verejnej správy „riadili príslušnými ustanoveniami Zákona o sociálnej pomoci, Zákona o životnom minime a Zákona o daniach z príjmov“, výsledkom ich postupu je rozhodnutie porušujúce jej základné právo zakotvené tak v ústave, ako aj v medzinárodnom pakte. Navrhovateľka sa domnieva, že ani využitie opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré jej zákon na ochranu základných práv alebo slobôd poskytuje, jej nezabezpečí účinnú ochranu.

Ústavný súd je podľa čl. 127 ods. 1 ústavy oprávnený konať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 244 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku „V správnom súdnictve preskúmavajú súdy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy“.

„Ak súd dôjde k záveru, že správne rozhodnutie posúdilo vec po právnej stránke nesprávne alebo že zistenie skutkového stavu, z ktorého vychádzalo správne rozhodnutie, je v rozpore s obsahom spisov alebo že zistenie skutkového stavu je nedostačujúce na posúdenie veci, zruší rozsudkom napadnuté rozhodnutie správneho orgánu a podľa okolností aj rozhodnutie správneho orgánu prvého stupňa a vráti vec žalovanému správnenému orgánu na ďalšie konanie....“ (§ 250j ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku).

Na základe § 248 a čl. 6 prílohy A Občianskeho súdneho poriadku nie sú rozhodnutia o dávkach sociálnej pomoci vylúčené z preskúmania súdmi.

Podľa zásady subsidiarity zakotvenej v čl. 127 ods. 1 ústavy môže ústavný súd poskytnúť ochranu ústavným právam a slobodám len vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. V danom prípade, aj keď z poučenia rozhodnutia krajského úradu vyplýva, že jeho rozhodnutie je konečné a v zmysle § 59 ods. 4 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov, sa proti nemu nemožno odvolať, navrhovateľka mala možnosť podať žalobu na preskúmanie zákonnosti vyššie uvedených rozhodnutí súdom.

Navrhovateľkou uvádzaný § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde upravujúci povinnosť navrhovateľa vyčerpať opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje, sa vzťahuje na opravné a iné právne prostriedky, ktoré možno použiť okrem ochrany, ktorú základným právam a slobodám poskytuje súd. Preto ústavný súd nemohol brať do úvahy argumentáciu navrhovateľky o neúčinnosti ochrany, pretože účinnú ochranu základným právam a slobodám v tomto prípade poskytuje všeobecný súd. Rešpektujúc zásadu subsidiarity ústavný súd nemá právomoc zaoberať sa sťažnosťou navrhovateľky.

Ústavný súd môže podľa § 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustiť od vyčerpania opravných alebo iných právnych prostriedkov navrhovateľom, keď ide o opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky ochrany jeho práv okrem možnosti domáhať sa ich súdnej ochrany, lebo zákonom nemožno prelomiť zásadu subsidiarity zakotvenú v čl. 127 ods. 1 ústavy.

Pokiaľ ide o námietku týkajúcu sa nesúlady ustanovení zákona č. 125/1998 Z. z. o životnom minime a o ustanovení súm na účely štátnych sociálnych dávok v znení neskorších predpisov s ústavou, ústavný súd konštatuje, že konanie o súlade právnych predpisov sa nemôže začať na základe sťažnosti fyzickej osoby.

Ak sú ustanovenia vyššie uvedeného zákona upravujúce sumy životného minima a ich výpočet, ale aj skutočnosť, že pri spoločnom posudzovaní príjmov fyzických osôb sa započítavajú do výšky príjmov aj rodinné prídavky a výživné na deti, v nesúlade s ústavou, na podanie návrhu na začatie konania o súlade právnych predpisov podľa § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde sú oprávnené iba subjekty uvedené v čl. 130 ods. 1 písm. a) až e) ústavy a v § 18 ods. 1 písm. a) až e) citovaného zákona, t. j. najmenej pätina poslancov Národnej rady Slovenskej republiky, prezident Slovenskej republiky, vláda Slovenskej republiky, generálny prokurátor Slovenskej republiky a súd v súvislosti so svojou rozhodovacou činnosťou. V konaní o sťažnosti nemôže ústavný súd skúmať súlad právnych predpisov rôznej právnej sily, ale musí vychádzať z predpokladu ich súladu.

Nedostatok právomoci ústavného súdu zaoberať sa sťažnosťou navrhovateľky nemožno odstrániť.

Z uvedeného dôvodu rozhodol ústavný súd tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. októbra 2002